

AZ UNITÁRIUS IRODALMI TÁRSASÁG 1922. ÉVI VÁNDORGYÜLÉSEI.

Az Irodalmi Társaság ez évben is megtartotta nyári vándorgyűléseit. A közönség mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a Társaságot s a legteljesebb elismerését fejezte ki a nyújtott tanulságokért és élvezetért. Másfelől az Irodalmi Társaság tagjai is érdekes tapasztalatokkal gazdagodtak e kirándulásokon.

A részletes beszámoló a következő :

I. Torockó.

Az U. I. T. 1922 évben I. vándorgyűlését június 18-án Torockón tartotta nagy érdeklődés mellett és igen szép sikerrel. A gyűlés a templomban folyt le, amelyet ez alkalommal zsu-folásig megtöltött a közönség. A D. F. E. dalárdája szép és összhangzó énekkel vezette be az ünnepélyt, amely után *Németh István* lélekből fakadó formás imádságban dicsőítette az egy Istent. *Dr. Ferenczy Géza* az U. I. T. igazgatója a pünkösti szent lélek tüzevel és erejével mozgatta meg a lelkeket. *Vári Albert* vallásanár szabadelőadásban fejtette ki az unitárius vallás elveit. *Szentiványi Sándor* papnövendék *Vörösmarty*: „Vén cigány”-át szavalta el megértéssel és sikerrel. *Útő Lajos* kolozsvári énekvezér (orgona), *Úrmösi Jenő* papnövendék (hegedű) és *Engel Pál* (cello) triója igazi művészi produkció volt és sok gyönyörűséget szerzett a közönségnek. Ugyancsak nagy élvezettel hallottuk *Kelemen Lajosnak* a torockói úrasztali készletekről tartott szabadelőadását. *Orbán Lajos* újszékelyi lelkész *Ábrányi E.* „A harmadik gránátos” c. költeményének előadásával aratott meleg tapsokat. A D. F. E. ifjúsági dalárdájának éneke után *Ferenczy Géza* igazgató zárta be a gyűlést, amely úgy hissük kedves emléket hagyot maga után a torockóiak lelkében.

Este *Péterffi Gyula* helybeli tanító buzgólkodása és lelkes vezetése mellett előadta a helybeli ifjúság a *Péterffi Gyula* által szellemesen megírt „Nagyapó álmodik” című szindarabot, amelyben bemutatták Torockó multját és festői népviseletét. Másnap kirándulás volt Székelyköre, ahol *Gelei József* tanár tartott szakszerű előadást a vidék geologiai kialakulásáról.

II. Magyarsáros.

Június 24-én érkeztek az U. I. T. lelkes tagjai *Dicsőszen-tártonba*, ahonnan a *Guidó Béla* esperes vezetése mellett

kocsikon mentek Magyarsárosra. Itt igen kellemesen érintett az a meleg szeretet és lelkes fogadtatás, amelyben *Pataky* Sándor köri f. ü. gondnok és *Székely* Tihamér lelkész részesítették a vendégeket. A gyűlés d. u. 3 órakor kezdődött közénekkel és a helybeli lelkész buzgó imájával. Dr. *Ferenczy* elnök megnyitója után *Pálffy* Ákos h. szentpáli tanító orgonakisérettel adta elő saját szerzeményü egyh. énekét, amely magyaros motívumaival igen kellemes benyomást tett. *Kovács* Lajos brassói lelkész: „Az én unitárius hitem” címen tartott erős hitből származó szabadelőadást. *József* Domokos brassói el. isk. tanító *Alba* Nevis: „A hó” című költeményét szavalta lendülettel. A helybeli dalárda éneke után *Péter* Lajos főgimn. tanár „Kik voltak a székelyek” címen olvasott fel igen érdekes és értékes tanulmányt. *Ürmösi* J. és *Ütő* L. hegedü és orgonajátéka után *Orbán* L. szavalta el *Ábrányi* E: „Diilgis me?” című költeményét. Végül a helybeli dalárda éneke után *Ferentzy* elnök bezárta a gyűlést. A templomból kijövet a helyi szokásnak megfelelően *Vári* Albert alelnök szólott buzdítólag a gyülekezethez. Azt a kedves emléket, amellyel távoztunk ebből az egyházközségből, ahol az egyszerű nép buzgóságát és lelkes vezetését tapasztaltuk, nagyon megzavarta az, hogy díszes temploma, amelyet nagy áldozatokkal csak most építettek, annyira bomladozó állapotban van, hogy maholnap közveszélyessé válik.

III. Dicsőszentmárton.

Junius 25-én szintén a templomban zajlott le a szépen sikerült vándorgyűlés, amelyen felekezeti külömbiség nélkül részt vett a város színe java. Közének után *Gvidó* esperes mondott megható és lelkes imádságot. *Ferenczy* elnök szépen sikerült megnyitója után *Ürmösi* J. és *Ütő* L. hegedü és harmonium játékaikkal nyújtottak kiváló élvezetet a műértő közönségnek. Általános meglepetést keltett *Molnár* Katica helybeli leány *Tompa*: „A gyülekezetben” című költeményének értelmes elszavalásával. *Lőrinczy* Dénes tordai esperes szónoki hévvel előadott szabadelőadásban állította a közönség elé az unitarizmus elveit. Harmónium kísérettel szépen énekelt *Péterffy* Gyula torockói énekvezér-tanító, mely után dr. *Gál* Kelemen koll. igazgató-tanár olvasott fel Brassairól, akinek éppen megelőző napon volt halála 25-ik évfordulója. Az érdekes felolvasást folyóiratunk egész terjedelmében közli. A *Lófi* Béla helybeli kántortanító által vezetett dalárda sikerült éneke után *Orbán* L. szavalata általános köztetszést nyert, amely után az elnök bezárta a vándorgyűlést. Délben közebéd volt, ahol lelkes és lelkesítő pohárköszöntők hangzottak el.

IV. Küküllődombó.

Még a megelőző lelkes fogadtatásokat is fölülmulta az, amelyben Dombón részesültek ez U. I. T. vándor apostolai. Ide junius 25-é délután érkeztünk s valóban egy minta unitárius egyházközséget találtunk bizonyosságául annak, hogy az

öntudatos vezetés hosszú és kitaró munkával hova fejleszheti a mi népünket. A dombói dalárda, amely külömben egyike a legrégebbeknek, kiállja a versenyt egy városi dalárdával is s Dombó népének nemes egyszerűsége kiváló intelligenciával párosul.

Itteni vándorgyűlésünk d. u. 3 óraker közénekkel kezdődött, mely után *Útő* Lajos helybeli agilis lelkészünk mondott tartalmas, szép imádságot. Itt az imádság alatt orgonajáték volt, ami művészi szempontból, ha nem is kifogásolható, de minket határozottan zavart az imádság áhítatában. Elnöki megnyitó után *Ürmösi* és *Útő* művészi játéka következett, mely után dr. *Kiss Elek* „Az emberszeretetről” tartott gondolatokban gazdag előadást. Énekelt a helybeli dalkör, szavalt *Orbán L.* Igen szellemes felolvasást tartott *Pálffy Ákos*, aki kellemes perceket szerzett a hálás közönségnek kiapadhatatlan humorával. *Székely Mariska* kedvesen szavalta *Abonyi Árpád*: „Örök hazánk” c. versét. *Útő L.* énekszólója és *József Domokos* szavallata után egy igen kedves jelenet következett. *Guidó* esperes az ünnepély keretében keresztelt magas szárnyalású beszéddel két ártatlan gyermeket, kik közül egyik éppen a helybeli lelkészé. Még a dalkör énekelt, amely után az elnök bezárta a gyűlést. Lelkes hangulatu uzsonna után a műkedvelő ifjuság *Csepreghy*: „A sárga csikó” c. színművét játszotta el, amelyhez dr. *Borbély István* tartott bevezető előadást.

E három egyházközségünkben azt tapasztaltuk, hogy *Guidó* esperes papjaival együtt a reábizott nyáját példás hűséggel és szeretettel vezeti.

V. Nagyajta.

A nyári turnust a nagyajtai gyűlés zárta be július 2-án, mely méltón csatlakozott az előző gyűlésekhez. Közének után *Lőfi Ödön* bölöni lelkész mondott szép imádságot, melyet folyóiratunk jelen számában közlünk. Ezután dr. *Ferenczy Géza* főgondnok igazgató nyitotta meg a gyűlést nála megszokott tartalmas beszéddel. Utána hegedű, csello és orgona trió következett, melyet *Ürmösi* papnövendék, *Útő* Lajos kolozsvári énekvezér és leánya *Margit* játszottak el magas művészettel. Majd *Taar Géza* szavalta *Dávid László*: „István vitéz” c. háborus kis versét, mely könnyeket váltott ki a hallgatóságból. *Lőrinczy István* keresztiköri esperes az unitárius életelményekről mondott nagyhatású, lendületes beszédet. Igen szép volt *Pálffy Ákos* homoródszentpáli énekvezérnek és leányának, *Margitnak* énekduettje. *Máthé Sándor* papnövendék *Szabó Jenő*: „A vak” c. költeményének elszavalásával kéltett nagy hatást. Ez alkalommal tartotta meg székfoglalóját *Útő* Lajos kükküldombói lelkész, vál. tag „Az újhitű görög” c. novellájával, melyet szerzőjének többi szépirodalmi munkájával kapcsolatban közelebbről részletesen fogunk ismertetni. Általános tetszés fogadta *Erdős Mihály* nagyajtai és *Régeni Áron* árkosi énekvezér szép énekduettjét, melyet *Útő* Lajos kolozsvári énekvezér kísért orgonán. *Orbán* Lajos ujszékelyi lelkész *Kiss József* „Simon

Judit"-jának elszavalásával járult a műsor sikeréhez. Az elnöki bezáró után *Taar Géza* helybeli lelkész üdvözölte a Társaságot. A gyűlés templomi közének eléneklése után oszlott szét. Este a nagyajtai Ifjusági Egylet és a nagyajtai magvar dalárda műsoros estélyét hallgattuk és élveztük amely reggelig tartó táncmulatsággal végződött.

Másnap a templomi énekeskönyv *retjəw 'šišə* kapcsolatban rendkívül tartalmas és érdekes értekezlet volt a templomban, mely alkalommal *Pálffi Márton* tanár „Énekszövegeink revíziójáról”, *Régeni Áron* „Énekeskönyvünk dallamainak hiányai és hibái”-ról, *Erdős Mihály* „Hogyan lehetne magyarossá tenni templomi zenénket” címen, *Pálffy Ákos* „A templomi gyülekezeti éneklés sikeresebbé tételéről” és *Útő Lajos* „Kántorképzésünk hiányai és teendők” címen tartott szabadelőadást. Mindenik előadás után részletes megbeszélés történt s a megállapodásokat az értekezlet az E. K. T. elé terjeszteni határozta.

*

E helyen nyugtázzuk a vándorgyűlések alkalmával az U. I. T. javára gyűjtött és befizetett összegeket is: Magyar-sáros, 190, Dicsőszentmárton 500, Küküllődombó 1500, Nagyajta 2663 leu 75 bani összeget fizetett alapító tagsági díja fejében.*)

-i.

*) Amidőn különösen Küküllődombó és Nagyajta nemes buzgóságát örömmel nyugtázzuk, szívesen közöljük *Taar Géza* nagyajtai lelkész úrnak alábbi sorait: Az Irodalmi Társaságnak nálunk tartott felolvasó ülése alkalmából szívesen adakozó és közreműködő hölgyeink névsorát nyilvános nyugtázás céljából az alábbiakban közlöm:

A templomi perselyeknél ültek: Ifj. Szentpály Sándorné, *Taar Gézáné*, *Erdős Mihályné* és özv. *Bedő Sándorné* úrasszonyok. A perselygyűjtés eredménye 1300 leu volt.

A buffet összegyűjtésének fáradtságos munkáját ifj. Szentpály Sándorné, *Keresztes Gyuláné* és *Taar Gézáné* végezték. Az árusításnál ugyancsak ők működtek közre *Dr. Borbély Istvánné* és *Erdős Mihályné* segítségével. A buffet tiszta haszna 1700 leu volt, amiből *Langer Margitka* kis diák lány 104 leura virágot árusított.

Adakozóknak és a szíves közreműködőknek úgy az Irodalmi Társaság, mint az egyházközség hálás köszönetet mond.

Nagyajta, 1922. szeptember hó 11.

Taar Géza.

IRODALMI ÉRTESEITŐ.

Prédikátor, egyházi beszédek. Irlta: Orbán Lajos unitárius lelkész. Székelykeresztúr 1922. Az Orbán Lajos neve nem ismeretlen az unitárius egyházi beszéd irodalmában. „Bizonyosságtevés” címen 1918-ban jelent meg egy kötet egyházi beszéde, amelyben nem mindennapi írói kvalitásairól tett bizonyosságot. Azok a beszédek a háború légkörében íródtak, s írójuknak különben is érzékeny lelkét nagyon befolyásolta ez a külső körülmény. Ennek tulajdonítható, hogy azok a megragadó nyelvezettel írott beszédek a háború után nem mehettek át a közforgalomba, amint ezt különben megérdemelték volna. Másfelől a könyv megjelenése is olyan szerencsétlen időben történt, amikor egyházi lapjaink egyszerre elnémultak s azok sem méltathatták érdeme szerint. Annál inkább örvendünk, hogy ezen talentumos írónk újabbi beszédeit is „Prédikátor” címen nyilvánosságra kívánja hozni. A beszédek havonként 1 ives füzetekben jelennek meg. Az első füzet három beszéddel már megjelent. Méltó folytatása az első kötetnek. Kiállítása is szép. Az egész megjelenése után még visszatérünk rá. Addig is a legmelegebben tudjuk ajánlani olvasóinknak. Egy füzet ára 3 leu. Megrendelhető szerzőnél Ujszékelyen.

Értesítőink. Az 1921—22. isk. évről két értesítőnk jelent meg. Az egyik a kolozsvári kollégium, a másik a sz. keresztúri főgimnázium évi működéséről számol be. Az elsőbe a teológiai részt Csifó Salamon dekán, a többit dr. Gál Kelemen igazgató szerkesztette. A másikat Gálfalvi Samu főgimn. igazgató. A kolozsvári kollégium értesítőjében foglal helyet a tordai gimnáziumról szóló jelentés is. Ennek oka az, hogy a közoktatásügyi miniszterium a tordai gimn. nyilvánossági jogát megvonta s ezért a kolozsvári főgimn. tanári karából szervezett bizottság vizsgáztatta le Tordán az intézet növendékeit, mint magántanulókat. A sz. keresztúri gimn.-nál elismerésre méltó az a mozgalom, amely a tanulók konviktusi segélyére pénzben és terményekben igen szép eredményt ért el. Különben mindkét értesítő adatai ismereteseek olvasóink előtt. Mi most csak a következő adatokat mutatjuk be: A teológián a hallgatók létszáma 25 volt, kik közül 2 magántanuló. A kolozsvári főgimnáziumban osztályvizsgálatot tett 287 növendék, akik közül 37 leány volt. Vallás szerint unitárius fiú 125, leány 28. Együtt: 153. A tordai gimn.-ban vizsgálatot tett 322, kik közül 42 leány volt. Unitárius fiú 27, leány 8. Együtt: 45. A sz. keresztúri főgimnáziumban 342, kik közül 109 leány volt. Unitárius fiú 114, leány 42. Együtt: 156.